

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma

*Accounting Information System In Small And Medium Enterprises: A
Research On Enterprises In Kayseri*

Azize Esmeray
Erciyes Üniversitesi
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Kayseri, Türkiye
orcid.org/0000-0002-3483-6258
esmeray@erciyes.edu.tr

Özge Buluş Dağlı
Erciyes Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kayseri, Türkiye
orcid.org/0000-0003-4408-3170
ozgebulus@gmail.com

Özet

Muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemi olmakla birlikte, muhasebe faaliyetlerinin teknoloji ile entegre edilmesini sağlamaktadır. Gelişen teknoloji sayesinde işletmeler daha hızlı ve başarılı kararlar alabilmektedirler. Bu bağlamda yapılan çalışmada muhasebe bilgi sisteminin, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerindeki etkinliği, yönetimin muhasebe bilgi sistemini algılama düzeyi ve muhasebe bilgi sisteminin yönetime getirdiği yenilik algısı ile söz konusu algının işletmeler üzerinde yarattığı etkinliğin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerin yönetim sistemleri üzerindeki etkinliği ile ilgili olarak yapılan çalışmanın örneklemini Kayseri ilinde bulunan 310 küçük ve orta büyüklükteki işletmeler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgulara göre muhasebe bilgi sisteminin işletmelerin faaliyet süresi, sahip oldukları teknoloji düzeyi, yöneticilerin eğitim düzeyleri ve işletmelerin hukuki statüleri gibi değişkenler üzerinde pozitif etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulguların ardından nihai olarak araştırmanın bazı kısıtları olduğu vurgulanmış, gelecekte yapılacak olan araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Bilgi Sistemi, Muhasebe Bilgi Sistemi, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

Abstract

In addition to being a subsystem of management information systems, accounting information system also integrates accounting with technology. Technological improvements enable the enterprises to make faster and more accurate decisions. This study aims to determine the effect of accounting information system on small and medium-sized enterprises within this context. The study also deals with the perception level in these enterprises regarding management information system, the reform perception for management and the impact of this perception on the enterprises. The

study on the effect of accounting information systems on the enterprises' management systems is sampled on 310 small and medium sized businesses in Kayseri. The research shows a positive impact of management information system on life-span, technology level, and education level of managers and legal status of small and medium-sized enterprises. On evaluating findings, it has been outlined that the study has some constraints and some advice on further future studies has been given.

Keywords: *Management Information System, Accounting Information System, Small and Medium Sized Enterprises*

Giriş

Temel amaçları faaliyetlerini sürdürebilmek ve kar elde etmek olan işletmelerin, bu amaçlarını yerine getirebilmeleri için buldukları rekabet koşullarına ayak uydurmaları gerekmektedir. Günümüzde rekabet ortamında işletmelerin birbirleri üzerinde rekabet üstünlüğü sağlayabilmeleri ve birbirleri ile rekabet edebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli faktörün de bilgi olduğu bilinmektedir.

İşletmelerde önemli kararlar üst yönetim tarafından alınmaktadır. Ancak işletmelerin her geçen gün büyümesi ve daha da karmaşık bir yapı halini alması ve buna bağlı olarak yeni ihtiyaçların ortaya çıkması üst yönetimin etkin kararlar alabilmesini zorlaştırmış ve yöneticilerin bilgiye olan ihtiyaçlarını daha da artırmıştır. İşletmelerin başarılı olarak yönetilmesi ve işletme faaliyetlerinin planlandığı gibi gerçekleştirilmesi için bilginin doğru, zamanlı ve güvenilir olarak işletmede ilgili birimlere iletilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, bilgi ihtiyacını karşılayan birimler doğru kararlar alabilmekte ve başarılı faaliyetler gerçekleştirebilmektedir. İşletmelerde bu bilgi ihtiyacı en eski ve verimli sistem olan muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin kaydedilmesi, belirli kriterlere göre sıralanması, elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi ve yorumlanması işlemlerini gerçekleştirerek işletmelere geri bildirim sağlayan sistemdir.

Çalışmanın küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde yapılmasının nedeni bu işletmelerin ülke ekonomisinin yönlendiricisi olarak vazgeçilmez unsurlarından sayılmasıdır. Bu amaçla Kayseri ilinde bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada Kayseri İlinde yer alan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde değerlendirilme yapılmakta ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyi, muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ile ilgili tespitler ortaya konmaya çalışılmaktadır.

1. KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe bilgi sisteminin temel amacını işletmelerde meydana gelen iktisadi hareketlerin izlenmesi oluşturmaktadır ve işletmeler önemli kararlar alırken bu sistemden elde ettikleri bilgileri kullandıkları için muhasebe bilgi sistemi işletmeler için önemli bir sistem haline gelmektedir (Mizrahi, 2011, s. 311).

KOBİ'lerin karşılaştıkları en önemli sorun finansal sorundur. Bu sorunların temelinde ise muhasebe bilgi sisteminin verimsiz kullanımı yatmaktadır (Köse, 2009, s. 116). Özellikle bankalardan finansman kaynağı sağlamak isteyen KOBİ'lerin

işletmelerinde muhasebe bilgi sisteminin varlığı elde edecekleri kaynakları doğrudan etkilemektedir.

Teknolojik gelişmelerin oldukça hızlı olması, bilgisayar teknolojilerinden yararlanan işletmeleri yakından ilgilendirmektedir (Mizrahi, 2011, s. 315). Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yöneticileri bilgisayar teknolojileri sayesinde kaydedilen, sınıflandırılan bilgileri kullanarak yerinde ve zamanında kararlar alabilmektedirler.

KOBİ'lerin sahip oldukları bilgi sistemlerinin büyük bölümü, muhasebe işlemlerinin düzenli ve anlamlı şekilde kaydedilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi için bulundurulmaktadır (Gümüş, Ak ve Saydan, 2005, s. 59).

KOBİ'lerde muhasebe bilgi sistemi ile ilgili önemli olan başka bir konu ise işletmede muhasebe bilgisine sahip insan kaynağının bulundurulmasıdır (Öner, Gençyılmaz ve Gülel, 2005, s. 167-176). Uzman personel çalıştırma maliyetlerinin yüksek olması nedeni ile küçük ve orta büyüklükteki işletmeler çoğu zaman niteliksiz personel ile çalışmaktadırlar. Muhasebe işlemlerine yeteri kadar hâkim olamayan personel tarafından kaydedilen bilgiler yanlış veya eksik olabilmektedir. Bu da yanlış kararların alınması sonucu işletmenin sürekliliğinin tehlikeye girmesine yol açmaktadır.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için muhasebe bilgi sisteminin sağlanması gereken bilgiler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Mbroh, 2012, p. 31):

- Her üç veya altı ayda bir iş süreçleri ile ilgili yönetici ve işletme içi bilgi kullanıcılarına bilgi sağlamalıdır,

- İşletmeler için oldukça önemli olan nakit akışı ile ilgili bilgilerin kaydedilmesi ve yıllık finansal tahminlerin yapılabilmesi için iyi çalışan bir muhasebe bilgi sistemi oluşturulmalıdır,

- Muhasebe bilgi sistemi, bankalardan finansman ihtiyacının karşılanabilmesi için gerekli olan mali tabloların üretilmesini sağlamalıdır,

- Muhasebe bilgi sistemi, özellikle üretim işletmelerinde üretim maliyetlerinin ve ürün fiyatlarının belirlenmesinde bilgi sağlamalıdır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile KOBİ'lerin muhasebe bilgi sisteminde oldukça önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yıldız ve Eskin, 2012, s.63-64):

- Gerçek ve tüzel kişilere ticari defterleri tutarken ve finansal tabloları hazırlarken, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartları'na ve muhasebe ilkelerine aynen uyum zorunluluğu getirilmiştir.

- KOBİ'ler ticari defterlerini tutarken Vergi Usul Kanunu'nu, finansal tabloları hazırlarken ise Finansal Raporlama Standartları'nı dikkate alacaklardır.

- İşletmede tutulan ticari defterlerin, üçüncü kişiler tarafından yapılacak incelemelerde, işletmenin faaliyeti ve finansal durumu ile ilgili fikir verebilecek şekilde tutulması gerekmektedir.

- Kanunun en önemli maddesi ise ticari defterlerin tutulma şekli ile ilgili olup, ticari kayıtların elektronik ortamda tutulabilmesi mümkün hale getirilmiştir.

- İşletmelere envanter çıkarılırken genel kabul görmüş matematiksel ve istatistiksel yöntemlerden yararlanabilme hakkı tanınmıştır.

- KOBİ'ler finansal tablo olarak; finansal durum tablosu (bilanço), kapsamlı gelir tablosu ve gelir tablosu hariç, öz kaynak değişim tablosu, gelir ve dağıtılmamış kârlar tablosu ve nakit akış tablosu hazırlayacaklardır.

- İşletmenin tüm varlıklarının, gelir ve gider hesaplarının doğru şekilde değerlendirilmiş olarak gösterilmesi gerekmektedir.

- Tacirin elde etmiş olduğu tüm belgeleri on yıl süre ile saklaması zorunlu olmuştur.

Muhasebe bilgi sisteminin küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için en önemli yanı sürekli değişen kar-zarar durumunun bu sistemde kaydedilmesi ile işletme yöneticilerine karlılıklarındaki değişim hakkında bilgi sağlamasıdır (Smirat, 2013, p. 170). İşletme yöneticilerinin bu bilgiler ışığında başarı elde etme şansları artmaktadır.

KOBİ'lerde, muhasebe bilgi sistemi oldukça önemli ve gerekli bir yapı haline gelmiştir. Zira bu sistem olmadan KOBİ'lerin geçmişteki performanslarının değerlendirilebilmesi, gelecekteki performanslarının ise tahmin edilebilmesi imkânsız bir hal almaktadır.

2. Literatür Taraması

Literatürde yer alan ulusal ve uluslararası çalışmalarda muhasebe bilgi sistemi ve KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ölçülmesi, muhasebe bilgi sisteminin yönetim kararlarına etkileri, yönetime ve işletmeye getirdiği yenilik algısı, kurumsallaşma ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalar:

Dinç ve Abdioğlu (2009), çalışmada muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim algısı arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, raporlama ilkesi, örgüt yapısı ilkesi, açıklık ve anlaşılabilirlik ilkesi, veri biriktirme ilkeleri ile muhasebe bilgi sisteminin ve kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri arasında olumlu bir etki olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz (2010), çalışmada Ankara ilinde bulunan tekstil işletmeleri üzerine araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgular sonucunda muhasebe departmanının oluşturulması gerekliliği tespit edilmektedir. Ayrıca KOBİ yöneticilerinin muhasebe departmanında uzman kişiler ile çalışması ve bu departmanlara gerekli yetki ve sorumlulukların verilmesi ile işletmelerin yönetim performansının güçleneceği sonucu elde edilmiştir.

Mizrahi (2011), çalışmada yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi kavramsal boyutta incelenmiştir. İzmir ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler üzerine yapılan çalışma sonucunda, elde edilen verilere göre muhasebe bilgi sistemini daha etkin ve verimli olarak kullanmaları üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Grande, Estebanez ve Colomina (2011), İspanya'da faaliyet gösteren KOBİ'ler üzerine yapılan çalışma ile muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı sonucu işletme performansının olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Hatunoğlu ve Güneş (2012), çalışmada muhasebe bilgi sisteminin ve yönetim uygulamalarının birbirleri üzerine etkileri araştırılmış ve kurumsal yönetim ilkelerinin muhasebe bilgi sistemi üzerinde olumlu etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çidem (2013), çalışmada Kayseri ilinde Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren 250 adet küçük ve orta büyüklükteki işletme üzerinde araştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen temel bulgulara göre, muhasebe bilgi sisteminin işletme performansı üzerine olumlu bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Akgün ve Kılıç (2013), çalışmada muhasebe bilgi sistemi ve yönetim bilgi sistemini kavramsal olarak incelenmiştir. Bu doğrultuda işletme yönetiminde muhasebe bilgi sisteminin önemini ve etkinliğini araştırmaya yönelik olarak, Tuz Gölü işletmeleri yöneticilerine anket formu uygulamış ve elde edilen verilerin analizi neticesinde muhasebe bilgi sisteminin meydana getirdiği yeniliklerin, işletmenin yönetiminde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Dinç ve Karakaya (2014), çalışmaları muhasebe bilgi sistemi ve işletmelerin kurumsallaşması üzerindeki etkilerinin tespit edilmesine yöneliktir. İstanbul ve çevresi illerde gerçekleştirilen ve 479 küçük ve orta büyüklükteki işletme üzerinde yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler sonucu kurumsallaşma ile muhasebe bilgi sistemi arasında karşılıklı bir etki olduğu saptanmıştır.

Kaderli ve Köroğlu (2014), Marmaris ilinde gerçekleştirmiş oldukları anket çalışması ile kurumsal yönetim anlayışını benimsemiş olan işletmelerde muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. İşletme yöneticilerine uygulanan anket sonuçları değerlendirilmiş, değerlendirme sonucu işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı sonucu rekabet üstünlüğü elde ettiği ifade edilmiştir.

Öz ve Yavuz (2015), çalışmada işletme yönetiminin almak zorunda olduğu kararlar üzerinde muhasebe bilgi sisteminin etkileri ve muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı durumunda işletmelere sağlayacağı faydalar üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda Bartın ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler üzerinde yöneticilerin muhasebe bilgi sistemine verdikleri önem düzeyinin ölçülmesi için anket çalışması yapılmıştır. Sonuç olarak MBS'nin önemi tüm işletmeler tarafından kabul edilmesine rağmen MBS'den alınan bilgilerin işletme kararlarında etkin bir şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

3. Kayseri'de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma

3.1. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Sınırlılıkları

Bu bölüm içerisinde araştırmanın konusu ve amacı, önemi, yöntemi, evren ve örnekleme, verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Teknolojik gelişmelerin hızlı bir hal alması ve her geçen gün çevresel faktörlerin değişmesi nedeni ile işletmeler faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve rakiplerine karşı rekabet avantajı elde edebilmeleri için bu gelişim ve değişime ayak uydurmak hatta gelişim ve değişimde öncü olmak zorunda kalmaktadırlar. Bu aşamada işletmelerin ihtiyaç duydukları en önemli kaynağın bilgi olduğu ve söz konusu bu bilgiye de zamanında ve doğru olarak ulaşabilmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda ihtiyaç duyulan bu bilgiyi hem iç hem de dış kaynaklardan sağlayarak, zamanında gerekli birimlere ulaştırılması faaliyetleri muhasebe bilgi sistemi tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle muhasebe bilgi sistemi işletmenin sinir sistemi olarak düşünülmekte ve birimler arası organizasyonu sağlamaktadır.

Ülkemizde yapılan araştırmalar neticesinde ticari faaliyette bulunan işletmelerin büyük çoğunluğunun KOBİ olduğu tespit edilmiştir. KOBİ'lerin rekabet ortamında üstünlük sağlayabilmeleri için iyi organize edilmiş, etkin bir muhasebe bilgi sistemine ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu sistemin oluşturulabilmesi için işletme yöneticilerinin bir takım deneyim ve bilgilere sahip olması gerekliliği önemli bir husustur.

Bu araştırmanın önemi küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde muhasebe bilgi sistemi algısının tespit edilmesine ve geliştirilmesine ayrıca bu sistemin etkin olarak kullanımının sağlanmasına katkıda bulunabilecek değerlerin tespit edilmesidir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Hipotezleri

Araştırmada küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe bilgi sistemleri ile ilgili tespitlerde bulunmak amacı ile kullanılan veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Anket formu işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyi, işletme yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeyi ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ile ilgili tespitlerin ortaya konması amacı ile 46 ifadeden oluşturulmuştur. Bu çalışmanın verileri yüz yüze ve online olarak uygulanan anketlerden elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan ifadeler; A.İ. Akgün ve S. Kılıç'ın (2013), E. Dinç ve A. Karakaya'nın (2014) ve Y. Öz ve H. Yavuz'un (2015) çalışmalarında kullanılan ölçeklerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Anket sorularına verilen cevaplar ile oluşturulan veri setlerinin güvenilirliğini ölçmek için söz konusu makalelerde Cronbach Alfa analizi uygulanmıştır. CronbachAlfa "*verilerin iç tutarlılığını ölçen matematik temelli bir güvenilirlik analizi yöntemi*" olarak tanımlanmaktadır (Dinç ve Karakaya, 2014, s. 29). Güvenilirlik analizi katsayısının 0,80'in üzerinde olması durumunda anket verilerinin güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu kabul edilmektedir (Akgün ve Kılıç, 2013, s. 30). Ayrıca bu katsayının 0,60 üzerinde olması durumunda ise analizin gerçekleştirilebilmesi için uygun olduğu kabul edilmektedir (Akgün ve Kılıç, 2013, s. 30). Bu doğrultuda anket formunun ilk 8 ifadesi işletmeler ile ilgili demografik bilgilerin tespiti üzerine oluşturulmuştur. Daha sonraki 20 ifade işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyini ölçmek amacı ile oluşturulmuştur. Dinç ve Karakaya'nın (2014) geliştirmiş oldukları bu 20 ifadelik ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,926 olarak tespit edilmiştir (Dinç ve Karakaya, 2014, s. 29).

Daha sonraki 6 ifade işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısını tespit etmek amacı ile oluşturulmuştur. A. İ. Akgün ve S. Kılıç'ın (2013) geliştirmiş oldukları bu 6 ifadeden oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,796 olarak tespit edilmiş ve anketin uygulanması için yeterli katsayıya sahip olduğu düşünülmüştür (Akgün ve Kılıç, 2013, s. 30).

Son olarak kullanılmış olan 10 ifade ile işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ve yönetimin kararlarındaki öneminin ölçülmesi amaçlanmıştır. Y. Öz ve H. Yavuz'un (2015) geliştirmiş oldukları ölçeğin güvenilirlik katsayısının 0,805 olduğu tespit edilmiş ve ölçek yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur (Öz ve Yavuz, 2015, s. 237). İşletmelerin demografik bilgilerinin tespit edilmesine yönelik sorular kapalı uçlu sorular olarak hazırlanmıştır. KOBİ'lerde muhasebe bilgi sistemi ile ilgili tespitlerin yapılmasına ilişkin ifadelerde ise Likert tipi beşli ölçekle (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum ve 5: Kesinlikle Katılıyorum) biçiminde ölçek oluşturulmuştur.

Araştırmada üç boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar;

1. Boyut: Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı

2. Boyut: Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi

3. Boyut: İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi

Araştırmanın 1. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H₁, H₂, H₃, H₄, H₅, H₆, H₇, H₈ hipotezlerini kapsamaktadır:

H₁: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₃: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₄: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₅: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₆: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₇: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₈: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın 2. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H₉, H₁₀, H₁₁, H₁₂, H₁₃, H₁₄, H₁₅, H₁₆ hipotezlerini kapsamaktadır:

H₉: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₀: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₁: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₂: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₃: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₄: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₅: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₆: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın 3. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H₁₇, H₁₈, H₁₉, H₂₀, H₂₁, H₂₂, H₂₃, H₂₄ hipotezlerini kapsamaktadır:

H₁₇: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₈: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₉: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂₀: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂₁: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂₂: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂₃: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H₂₄: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada, araştırma boyutlarını oluşturan fonksiyonel değişkenler ve katılımcılarla ilgili demografik değişkenler arasında bulunan farklılıklar One-Way Anova testi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach's Alpha testi yapılarak ölçülmüştür. Ayrıca değişkenlerin ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlılığı, iki değişkenli gruplarda t testi, iki ve üzeri değişkenli sorularda ise F testi uygulanarak ortaya konmuştur.

3.3. Araştırma Sonucu Elde Edilen Temel Bulgular

Araştırmaya katılan işletme çalışanlarının firmadaki pozisyonu, eğitim durumu, işletmenin 2016 yılı cirosu, işletmede istihdam edilen personel sayısı, işletmenin faaliyet süresi, hukuki statü, kullanılan teknoloji düzeyi ve dahil olunan sektör grubuna ait bilgilere yer verilmektedir.

Tablo1. Katılımcılara ve İşletmelere Ait Demografik Bilgileri

Katılımcının Firmadaki pozisyonu		
	Frekans	Yüzde (%)
Genel Müdür	21	6,8
Genel Müdür Yardımcısı	49	15,8
Muhasebe Müdürü	114	36,8
Finans Müdürü	27	8,7
Muhasebe Personeli	99	31,9
Katılımcının Eğitim Durumu		
Lise	74	23,9
Ön Lisans	121	39,0
Lisans	90	29,0
Yüksek Lisans	20	6,5
Doktora	5	1,6
İşletmenin 2016 yılı cirosu		
100.000- 999.999 TL	73	23,5
1.000.000- 7.999.999 TL	179	57,7
8.000.000-40.000.000 TL	58	18,7
İşletmede istihdam edilen personel sayısı		
10-49	206	66,5
50-249	104	33,5
İşletmenin faaliyet süresi		
1-5 Yıl	41	13,2
6-10 Yıl	44	14,2
11-20 Yıl	138	44,5
20 Yıldan fazla	87	28,1
İşletmenin hukuki statüsü:		
Anonim Şirket	162	52,3
Limited Şirket	96	31,0
Şahıs Şirketi	52	16,8
İşletmede kullanılan teknoloji düzeyi		
İleri	114	36,8
Orta	196	63,2
İşletmenin dahil olduğu sektör grubu		
Tekstil	83	26,8
Gıda	40	12,9
Plastik	20	6,5
Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	17,4
Taş ve Toprak	20	6,5
Makina ve Metal	49	15,8
Otomotiv	20	6,5
Diğer	24	7,7
Toplam	310	100

Tablo 11’de katılımcılara ve işletmelere ait demografik bilgiler özet tablo olarak sunulmaktadır. Demografik bilgilerin detaylı olarak incelenmesi yapılacaktır.

Tablo 2. Firmaların Sektörel Dağılımına Ait Göstergeler

	Frekans	Yüzde (%)
Tekstil	83	26,8
Gıda	40	12,9
Plastik	20	6,5
Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	17,4
Taş ve Toprak	20	6,5
Makina ve Metal	49	15,8
Otomotiv	20	6,5
Diğer	24	7,7
Toplam	310	100,0

Tablo 19’da firmaların sektörel dağılımları yer almaktadır. Buna göre %26,8’inin tekstil (83 firma), %17,4’ünün ağaç ve ağaç ürünleri (54 firma), %15,8’inin makina ve metal (49 firma), %12,9’unun gıda (40 firma), %7,7’sinin diğer sektörlerde (24 firma), %6,5’inin otomotiv (20 firma), %6,5’inin taş ve toprak (20 firma) ve %6,5’inin plastik sektöründe yer almakta olduğu (20 firma) görülmektedir. Katılımcı firmaların çoğunluğunun tekstil sektöründe yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcının firmadaki pozisyonuna ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Pozisyon	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Genel Müdür	21	3,6032	,65717	,14341	0,3883	0,8169
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,4864	,71995	,10285		
	Muhasebe Müdürü	114	3,5892	,68240	,06391		
	Finans Müdürü	27	3,4753	,85448	,16444		
	Muhasebe Personeli	99	3,6077	,71520	,07188		
	Toplam	310	3,5699	,71062	,04036		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Genel Müdür	21	3,8429	,49074	,10709	0,8439	0,4981
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,9265	,45816	,06545		
	Muhasebe Müdürü	114	3,9434	,54976	,05149		
	Finans Müdürü	27	3,7704	,77488	,14913		
	Muhasebe Personeli	99	3,9732	,55752	,05603		
	Toplam	310	3,9284	,55788	,03169		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Genel Müdür	21	3,8429	,49454	,10792	1,5627	0,1841
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,7592	,48816	,06974		
	Muhasebe Müdürü	114	3,7044	,43789	,04101		
	Finans Müdürü	27	3,5963	,63031	,12130		
	Muhasebe Personeli	99	3,8141	,48677	,04892		
	Toplam	310	3,7481	,48610	,02761		

Tablo 3’de bulunan araştırma verileri katılımcıların firmadaki pozisyonu ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Buna göre $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların pozisyonu ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Buna göre H1, H9 ve H17 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H₁: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

H₉: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

H₁₇: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

Tablo 2. Katılımcının Eğitim Düzeyleri ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	P
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Lise	74	3,2455	0,69145	0,08038	8,8985	0,0000
	Ön Lisans	121	3,7769	0,58632	0,05330		
	Lisans	90	3,4759	0,78832	0,08310		
	Yüksek Lisans	20	3,9250	0,53112	0,11876		
	Doktora	5	3,6333	0,85310	0,38152		
	Toplam	310	3,5699	0,71062	0,04036		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Lise	74	3,9108	0,68298	0,07939	0,7802	0,5387
	Ön Lisans	121	3,9120	0,53190	0,04835		
	Lisans	90	3,9239	0,50493	0,05322		
	Yüksek Lisans	20	4,0150	0,40850	0,09134		
	Doktora	5	4,3200	0,57728	0,25817		
	Toplam	310	3,9284	0,55788	0,03169		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Lise	74	3,8149	0,62344	0,07247	1,1396	0,3379
	Ön Lisans	121	3,7612	0,42414	0,03856		
	Lisans	90	3,6978	0,45567	0,04803		
	Yüksek Lisans	20	3,6100	0,41282	0,09231		
	Doktora	5	3,9000	0,25495	0,11402		
	Toplam	310	3,7481	0,48610	0,02761		

Tablo 4’de bulunan araştırma verileri katılımcıların eğitim düzeyleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ölçeğinde $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların eğitim düzeyleri ile muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ancak eğitim düzeyi doktora olanların sayısının 20’den küçük olması nedeni ile söz konusu değerlendirme yapılamamakta bu nedenle de anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H_2 hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H_{10} ve H_{18} hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H_2 : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Kabul).

H_{10} : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{18} : “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

Tablo 3. Firmanın Faaliyet Süresi ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Faaliyet Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	1-5 Yıl	41	3,6423	0,7787	0,1216	0,8933	0,4449
	6-10 Yıl	44	3,6212	0,7201	0,1086		
	11-20 Yıl	138	3,4964	0,7301	0,0621		
	20 Yılden fazla	87	3,6264	0,6389	0,0685		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi İşletmelerde Algılanma Düzeyi	1-5 Yıl	41	3,9598	0,6466	0,1010	4,8847	0,0025
	6-10 Yıl	44	3,8307	0,4715	0,0711		
	11-20 Yıl	138	3,8373	0,5604	0,0477		
	20 Yılden fazla	87	4,1075	0,5111	0,0548		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	1-5 Yıl	41	3,7146	0,5725	0,0894	0,2329	0,8734
	6-10 Yıl	44	3,7182	0,6617	0,0997		
	11-20 Yıl	138	3,7717	0,3700	0,0315		
	20 Yılden fazla	87	3,7414	0,5075	0,0544		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 5’de bulunan araştırma verileri işletmelerin faaliyet süreleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ölçeğinde $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. İşletmenin faaliyet süresi ile muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H_{13} hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H_5 ve H_{21} hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H₅: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H₁₃: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Kabul)

H₂₁: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

Tablo 4. İşletmenin Teknoloji Düzeyi ve Ölçeklere İlişkin T Tablosu

Ölçekler	Teknoloji Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	t	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	İleri	114	3,4912	0,7883	0,0738	-1,4894	0,1569
	Orta	196	3,6156	0,6591	0,0471	-1,4209	
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	İleri	114	4,0088	0,5971	0,0559	1,9435	0,0429
	Orta	196	3,8816	0,5298	0,0378	1,8830	
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	İleri	114	3,6912	0,5387	0,0505	-1,5738	0,1166
	Orta	196	3,7811	0,4509	0,0322	-1,5019	

Tablo 6’de bulunan araştırma verileri işletmelerin sahip oldukları teknoloji düzeyleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin sahip oldukları teknoloji düzeyi ile “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ölçeği arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H₁₅ hipotezi p<0,05 olması nedeni ile kabul, H₇ ve H₂₃ hipotezleri p>0,05 olması nedeni ile reddedilmiştir.

H₇: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

H₁₅: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Kabul).

H₂₃: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Red).

Tablo 5. İşletmenin 2016 Yılı Ciroosu ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	2016 Yılı Ciro	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	100.000-999.999 TL	73	3,5548	0,6950	0,0813	1,7903	0,1686
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,6238	0,7327	0,0548		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,4224	0,6475	0,0850		
	Toplam	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	100.000-999.999 TL	73	3,9507	0,5464	0,0639	0,1054	0,8999
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,9165	0,5828	0,0436		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,9371	0,4982	0,0654		
	Toplam	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	100.000-999.999 TL	73	3,7753	0,4824	0,0565	0,2885	0,7495
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,7302	0,4838	0,0362		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,7690	0,5037	0,0661		
	Toplam	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 7’de bulunan araştırma verileri işletmelerin 2016 yılı ciro rakamları ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin 2016 yılı ciroları ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H_3 , H_{11} , H_{19} hipotezleri $p>0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H_3 : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin 2016 yılı ciroosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{11} : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin 2016 yılı ciroosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{19} : “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin 2016 yılı ciroosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

Tablo 6. İşletmenin Çalışan Sayısı ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	10-49	206	3,6100	0,7066	0,0492	1,9653	0,1620
	50-249	104	3,4904	0,7154	0,0701		
	Toplam	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	10-49	206	3,9216	0,5826	0,0406	0,0906	0,7637
	50-249	104	3,9418	0,5079	0,0498		
	Toplam	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	10-49	206	3,7733	0,5049	0,0352	1,6586	0,1988
	50-249	104	3,6981	0,4446	0,0436		
	Toplam	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 8'de bulunan araştırma verileri işletmelerin çalışan sayıları ve “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin çalışan sayıları ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H_4 , H_{12} , H_{20} hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H_4 : Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{12} : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{20} : “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

Tablo 7. İşletmenin Hukuki Statüsü ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Anonim Şirket	162	3,5432	0,7489	0,0588	0,92837	0,39631
	Limited Şirket	96	3,5486	0,6749	0,0689		
	Şahıs Şirketi	52	3,6923	0,6496	0,0901		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Anonim Şirket	162	3,9793	0,5682	0,0446	1,4507	0,23601
	Limited Şirket	96	3,8641	0,6251	0,0638		
	Şahıs Şirketi	52	3,8885	0,3476	0,0482		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Anonim Şirket	162	3,7877	0,43	0,0338	2,22548	0,04976
	Limited Şirket	96	3,6615	0,5774	0,0589		
	Şahıs Şirketi	52	3,7846	0,4543	0,063		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 9'da bulunan araştırma verileri işletmelerin hukuki statüsü ve “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin çalışan sayıları işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi arasında olumlu bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H_{22} hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H_6 ve H_{14} hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H_6 : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{14} : “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{22} : “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Kabul).

Tablo 8. İşletmenin Bulunduğu Sektör ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Sektör	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Tekstil	83	3,7369	0,6116	0,0671	1,689115	0,1410
	Gıda	40	3,4958	0,8169	0,1292		
	Plastik	20	3,5417	0,7834	0,1752		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,4846	0,8076	0,1099		
	Taş ve Toprak	20	3,3500	0,7759	0,1735		
	Makine ve Metal	49	3,5238	0,6770	0,0967		
	Otomotiv	20	3,3667	0,5914	0,1322		
	Diğer	24	3,7778	0,5575	0,1138		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Tekstil	83	3,8747	0,5035	0,0553	1,145175	0,3346
	Gıda	40	4,1238	0,5904	0,0934		
	Plastik	20	3,8025	0,5794	0,1295		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,8648	0,5623	0,0765		
	Taş ve Toprak	20	3,9100	0,4890	0,1093		
	Makine ve Metal	49	3,9827	0,6124	0,0875		
	Otomotiv	20	3,9650	0,4017	0,0898		
	Diğer	24	3,9104	0,6774	0,1383		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Tekstil	83	3,6675	0,4415	0,0485	0,789826	0,5962
	Gıda	40	3,8050	0,5114	0,0809		
	Plastik	20	3,8850	0,5133	0,1148		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,7667	0,5693	0,0775		
	Taş ve Toprak	20	3,8350	0,3014	0,0674		
	Makine ve Metal	49	3,7653	0,5290	0,0756		
	Otomotiv	20	3,7100	0,4141	0,0926		
	Diğer	24	3,7000	0,4625	0,0944		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 10'da bulunan araştırma verileri işletmelerin bulunduğu sektör grubu ve "Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı", "Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi", "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi" ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmenin bulunduğu sektör ile ölçekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış ve H_8 , H_{16} ve H_{24} hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H_8 : "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı" ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{16} : "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi" ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

H_{24} : "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi" ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır(Red).

Sonuç ve Öneriler

Küreselleşme ile birlikte yoğun bir rekabet ortamı içerisinde olan işletmelerin ihtiyaç duydukları en önemli kavram bilgidir. İhtiyaç duyulan bu bilgi işletme içerisinde bilgi sistemleri tarafından sağlanmaktadır. İşletmeler bilgi sistemlerinden elde ettikleri bilgiler neticesinde rekabet ortamına ayak uydurabilmekte ve kendilerini

yenileyebilmektedirler. Başarının temel kaynağının bilgi olması ve işletmelerde bu bilginin muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanması da KOBİ'ler de muhasebe bilgi sistemine verilen önemin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmadan elde edilen değişkenlerin, işletmelerin sahip oldukları demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi ve iki veya daha fazla değişkene ait ortalamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit edilmesi için Tek Yönlü Varyans analizi yapılmıştır. Buna göre $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı; Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,81$) 2016 yılı cirolarına ($P=0,16$), çalışan sayılarına ($P=0,16$), faaliyet sürelerine ($p=0,44$), hukuki statülerine ($p= 0,39$), teknoloji düzeyine ($p=0,15$), içinde buldukları sektöre ($p=0,14$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine ($p=0,00$) bağlı olarak muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi: Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,49$), eğitim düzeylerine ($p=0,53$), 2016 yılı cirolarına ($P=0,89$), çalışan sayılarına ($P=0,76$), hukuki statülerine ($p= 0,23$), içinde buldukları sektöre ($p=0,14$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İşletmelerin teknoloji düzeyine ($p=0,04$) ve faaliyet sürelerine ($p=0,02$) muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi'nin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi: Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,18$), eğitim düzeylerine ($p=0,33$), 2016 yılı cirolarına ($P=0,74$), çalışan sayılarına ($p=0,19$), faaliyet sürelerine ($p=0,87$), içinde buldukları sektöre ($p=0,59$), teknoloji düzeyine ($p=0,11$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İşletmelerin hukuki statülerinde ($p= 0,04$) ise işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Sonuç olarak katılımcıların sahip oldukları eğitim düzeylerinin muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı etkisinde daha yüksek bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların buna paralel olarak deneyimlerinin fazla olması, bilgi ve donanıma da sahip olmaları sebebi ile muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı üzerinde etkinliklerinin de daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi üzerinde etkili olan unsurların işletmelerin faaliyet süreleri ve sahip oldukları teknoloji düzeyleri olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla ileri teknoloji düzeyine sahip olan ve faaliyet süreleri daha uzun yıllar olan işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanması etkisinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ise işletmelerin hukuki statüsüne göre farklılık göstermektedir.

Bu bağlamda Kayseri ilinde bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde muhasebe bilgi sistemine verilen önemin, muhasebe bilgi sisteminin işletmelerdeki etkinliği ve yönetim kararlarındaki öneminin, muhasebe bilgi sisteminin yönetim tarafından algılanma düzeyinin ve son olarak da muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısının tespiti üzerine gerçekleştirilen bu araştırmadan

elde edilen sonuçlara göre işletme yönetimi ve çalışanlarına muhasebe bilgi sisteminden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bu sisteme verilen önemin göz ardı edilmemesi önerilebilir. Özellikle de işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilginin muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanması hususu dikkate alındığında bu hususun önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma Kayseri’de faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısının, muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyinin ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ve yönetim kararlarındaki öneminin tespit edilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada uygulanan anket ölçekleri üzerinde değişiklik yapılmamış ve orijinal halleri değiştirilmemiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda tasarlanacak ölçekler, ülkemizdeki KOBİ’lerin sahip oldukları demografik ve ekonomik özelliklere göre oluşturulabilir. Ayrıca bu çalışmada kullanılan anket KOBİ tanımı dışında kalan işletmeler üzerine uygulanarak, bu işletmelerde muhasebe bilgi sistemini etkileyen unsurlar tespit edilmeye çalışılabilir.

Kaynakça

- Akgün, İ. ve Kılıç, S., (2013). "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi", Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2, 21-36.
- Çidem, İ., (2013). "Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklüklü İşletmeler Üzerine Bir Araştırma", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Dinç, E., ve Abdioğlu, H., (2009). "İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 157-184.
- Dinç, E., ve Karakaya A., (2014). "Muhasebe Bilgi Sistemi ve Kurumsallaşma Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 21-50.
- Grande, E.U., Estebanez, R.P., and Colomina, C.M., (2011). "The Impact of Accounting Information Systems (AIS) on Performance Measures: Empirical Evidence in Spanish SMEs", The International Journal of Digital Accounting Research, 11; 25-43.
- Gümüş, A., Ak, R. ve Saydan, R., (2005). "AB KOBİ’leri ile İşbirliği", 2. KOBİ’ler ve Verimlilik Kongresi, Aralık 2015, 55-63.
- Hatunoğlu, Z. ve Güneş N., (2012). Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Muhasebe Bilgi Sistemine Etkisi”, II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu, 1-2 Ekim 2012.
- Kaderli, Y. ve Köroğlu Ç., (2014). "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi İle Kurumsal Yönetim Anlayışı Arasındaki İlişki", MUFAD Dergisi, 63, 21-38.
- Köse, A., (2009). "KOBİ’lerde Finansal Raporlamanın Amaçları ve Muhasebe Bilgilerinin Kullanım Düzeyine İlişkin Batı Karadeniz Araştırması", MUFAD Dergisi, 41, 114-121.

- Mbroh, J. K., (2012). " Accounting and Control Systems Practiced By Small and Micro Enterprise Owners within the Cape Coast Metropolitan Area of Ghana", *Asian Journal of Business and Management Sciences*, Vol. 9, 28-47.
- Mizrahi, R., (2011). "KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin etkin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma", *Organizasyon ve Yönetim Dergisi*, 2, 307-316.
- Öner, M., Gülel M., ve Gençyılmaz G., (2005). " AB KOBİ'leri ile İş birliği", 2. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi, Aralık 2015, 167-176.
- Smirat, B. Y., (2013). "The Use of Accounting Information by Small and Medium Enterprises in South District of Jordan, (An Empirical Study)", *Department of Managerial and Finance Sciences*, Vol. 4, 169-175.
- Yavuz, H., ve Öz, Y., (2015). "İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlarda Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkisi Ve Önemi: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Bir Araştırma", *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1, 205-226.
- Yıldız, İ., ve Eskin, F., (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre KOBİ'lerin Muhasebe Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2): 61-69
- Yılmaz, Ö., (2010). "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi (Ankara Tekstil İşletmeleri Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Accounting Information System In Small And Medium Enterprises: A Research On Enterprises In Kayseri

Azize Esmeray
Erciyes University
College Of Applied Sciences
Kayseri, Turkey
orcid.org/0000-0002-3483-6258
esmeray@erciyes.edu.tr

Özge Buluş Dağı
Erciyes University
Institute of Social Sciences
Kayseri, Turkey
[horcid.org/0000-0003-4408-3170](https://orcid.org/0000-0003-4408-3170)
ozgebulus@gmail.com

Extensive Summary

Introduction

Enterprises can renew themselves and adopt to competition with the assistance of information systems. The enterprises primarily need accounting information systems as these systems provide feedback on the costs, which constitute the most important part of their activities. Accounting information system can be defined as the system which plans future activities, controls the outcomes of planning and provides the necessary information for the management in fulfilling their responsibilities in the enterprise (Sürmeli; Erdoğan; Erdooğan et.al. 1996, pp. 28-29). The primary purpose of accounting information system is overseeing the economic transactions in the enterprises. As the enterprises use the information provided by accounting information system while making major decisions, this system becomes integral for the functioning of the enterprise (Mizrahi, 2011, p.311).

Information is an integral asset for success and this information is provided by accounting information system. In Turkey, the small and medium enterprises constitute 99% of all commercial activities and their success is important for the whole economy, thus, accounting information system as the provider of this information, is of significant importance for small and medium enterprises.

This study aims to evaluate the impact of accounting information system on small and medium enterprises (Öz, Yavuz, 2015, p. 237), perception level of management about accounting information system (Dinç, Karakaya, 2014, p. 29) and reform perception of management regarding accounting information system (Akgün, Kılıç, 2013, p. 30). The evaluation is based on data provided by close-ended survey questions and in-depth analysis of these data.

Sample Universe

The sample for the survey research is 310 small and medium enterprises in Kayseri.

Limitations

The time and budget limitations have been the major factors that confined the study with the small and medium enterprises located only in Kayseri. For this reason, this geographical limitation needs to be taken into account while making generalizations based on data.

Methodology

The aim of this study is to analyze the accounting information systems of small and medium enterprises. The data collection method of the study is survey. In this context, a questionnaire form with 46 statements was prepared by using 3 separate scales and applied to participants by face-to-face interviews and online interviews. The scales were formed by using the scales from previous studies (A.İ.Akgün, S. Kılıç; 2013, E. Dinç and A. Karakaya; 2014, Y. Öz and H. Yavuz, 2015). A reliability test (Cronbach Alfa) was conducted on the scales and data analysis showed adequate reliability for the purpose of the study. The hypotheses of the study were developed along the dimensions of reform perceptions of management regarding accounting information system, perception level of accounting management system in enterprises, effectiveness of accounting information system in enterprises and importance of accounting information system in decision making.

The difference between functional variables of the study and demographic variables of the participants was determined by One-Way Anova test. The reliability of the scales was measured by Cronbach's Alpha test. Additionally, statistical meaningfulness of variables was determined by t test for two-variable groups and by f test for groups with more than two variables.

Findings and Conclusion

The analyses show that education level of participants ($p=0,00$) creates a meaningful difference in reform perceptions regarding the effect of accounting information system. Perception level also shows a meaningful difference according to the technological advancement of enterprises ($p=0,04$) and period of functioning ($p=0,02$). The effectiveness and impact of accounting information system on decision-making show a meaningful difference with respect to the legal status of enterprises. Thus, the study shows that demographic qualities of enterprises have an important effect on accounting information systems.

This study aims to evaluate the impact of accounting information system on small and medium enterprises, perception level of management about accounting information system and reform perception of management regarding accounting information system as well as its effect on decision-making process. No changes were made on survey form scales and they were kept in their original structure. The limitations of the study were also emphasized and suggestions were made for future research.